

JESTE LI ZA PLES?

Ljubica Bačić Đuračković, Vukovar i Vojislav Đuračković, Negoslavci

Volite li ples? Plešete li svaki dan? Ples je kretanje tijela u nekom ritmu, obično uz glazbu i unutar određenog prostora. Njime se izražavaju emocije i oslobađa energija. Cilj je uživati u samom pokretu te tako doprinijeti svome zdravlju. Zbog toga je 29. travnja 1982. godine proglašen Svjetskim danom plesa pod pokroviteljstvom UNESCO-a. To je zapravo rođendan francuskoga plesača i koreografa Jean-Georges-a Noverrea (1727. – 1810.), jednog od najvećih reformatora plesne umjetnosti i autora knjige *Pisma o plesu i baletu*.

Još u davnoj ljudskoj povijesti ples je pratio drevne rituale, duhovna okupljanja i društvena događanja. Najstariji dokaz potječe iz špilja u Indiji gdje su prije 9000 godina pronađene stare slike koje prikazuju različite scene lova, porođaja, vjerskih obreda i zajedničkog plesanja. U trećem tisućljeću prije Krista Egipćani su počeli plesati u vjerskim obredima tako da su svećenici pomoću glazbenih instrumenata i plesača oponašali važne događaje. Tradicija su nastavila i u staroj Grčkoj gdje se plesalo redovito i otvoreno za javnost, pogotovo u ritualima, npr. prije početka svake olimpijske igre. Obični ljudi plesali su na proslavama, zabavama, pri zavođenjima ili drugim uzbuđenjima i oduševljenjima. Poznata je proslava u čast boga vina, Dioniza, koja je uz ples i piće trajala po nekoliko dana. U doba renesanse poznati su bili plesovi iz Španjolske, Francuske i Italije koje su kasnije potisnuli barokni plesovi popularni na francuskom i engleskom dvoru.

Plesove bismo mogli podijeliti na standardne plesove, latino-američke, moderne i ostale popularne plesove. Standardni ili osnovni plešu se u dvoranama i u paru, a to su: valcer, klasični tango, foxtrot i quickstep. Brzi, strastveni, lepršavi i energični plesovi poznati su kao latino-američki plesovi, a najpoznatiji među njima su salsa, rumba, samba, mambo, cha-cha-cha, paso doble itd.

Moderni plesovi nastali su kao potreba za oslobađanjem od ograničenja i formalnosti tradicionalnih plesova. Naglašavanjem rada tijela i nogu, brzim i naglim prijelazima, okretima i položajima pri izvođenju ističu se breakdance, hip hop, jazz, disco, showdance... Balet i narodni plesovi duboko su ukorijenjeni u kulturu i dio su općeg obrazovanja i života. Oni se s vremenom mijenjaju, ali ne gube na važnosti i ljepoti.

Valcer je društveni ples u 3/4 taktu, inspiriran boli zbog nesretne ljubavi, a pleše se uz laganu glazbu. Potječe iz 18. stoljeća, ali međunarodni uspjeh postigao je na Bečkom kongresu 1815. godine. Nakon toga postao je svojevrsni simbol srednjoeuropske kulture, najpopularniji svjetski ples 19. i prve polovine 20. stoljeća.

Drugi standardni ples je tango koji se pojavio u Argentini u 20. stoljeću, zbog čega je najpoznatiji upravo argentinski tango koji pokazuje suprotnosti muškarca i žene, čvrstog i mekog, te nježnog i grubog. U Europu dolazi 1907. godine i postaje jako popularan zbog izrazite tjelesne strastvenosti. Pleše se u 2/4 taktu uz zvuke violine, gitare, flaute i klavira.

Foxtrot se pojavio 1914. godine. u SAD-u, ali je brzo postao popularan i u Europi. Predstavlja kombinaciju brzih i sporih koraka, uz mnogo varijacija, zbog čega ga je teže naučiti plesati. Pleše se u 4/4 taktu, što znači da ima četiri koraka za svaki takt glazbe, s naglaskom na prvi i treći korak. Možemo ga podijeliti na sporiju varijantu – slowfox, i bržu varijantu – quickstep.

Najpoznatiji latino-američki ples je salsa koja se danas pleše diljem svijeta. Pojavila se 1920. godine na Kubi i brzo proširila na Latinsku Ameriku i SAD. Pleše se uz brzu, žustru i bogatu glazbu te tako poziva na pokret. Osim salse, i rumba se pojavila na Kubi kao njezina sušta suprotnost, uz nježnu, suzdržanu i sporu glazbu.

Samba je dvoranski ples brazilskog porijekla koji je nastao kao proizvod miješanja raznih ritmova afričkih robova iz Konga, Sudana i Angole, prisilno dovedenih u Brazil. Najveću popularnost stekao je 1940-ih godina u zapadnoj Europi i SAD-u. Brz je i dinamičan, a osnovna mu je karakteristika pokret koljena koja se polako uzdižu i spuštaju naglašavajući jednu dobu u svakom 4/4 taktu. Parovi u plesnoj dvorani plešu na mjestu, ali partneri se mogu razdvojiti kako bi izveli različite korake.

Cha-cha-cha je zabavan ples s razigranom energijom koji potječe od mambe. Ima trostruki korak (cha-cha-cha) koji zamjenjuje spori korak. Ples je živahan i strastven te se može plesati i uz disco ili pop glazbu. Razvio ga je kubanski skladatelj i violinist Enrique Jorrin 1954. godine. Takt je 4/4, a pleše se bez podizanja na prste po 30 taktova u minuti.

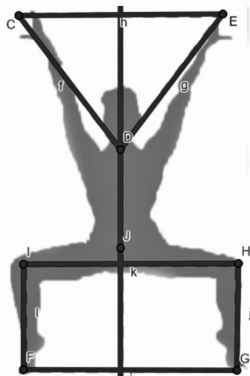
Jedan od nepopularnijih plesnih stilova je jazz. To je sjevernoamerički i moderan ples koji se temelji na baletnoj tehnici te na afričkim i afroameričkim plesovima. Jazz se pleše uz pop ili bilo koju drugu glazbu.

Balet se javio prije nešto više od 300 godina u Francuskoj, u vrijeme Luja XIV. koji se baletnim predstavama politički promovirao i isticao svoje bogatstvo. To je instrumentalno glazbeno-scensko djelo koje izvode baletni solisti,

baletni ansambl i orkestar. Dramska radnja izražava se pantomimom i plesom. Velika je povezanost matematike i baleta, kako s brojevima tako i s geometrijom. Više o tome možete pročitati u članku *Matematika u baletu*.

Najveća povezanost matematike i plesa je u geometriji. Promatranjem jedne „zamrznute” poze plesačice uočavamo crte tijela i kutove koje one grade. U pojedinim pokretima možemo uočiti i neke geometrijske likove. Ako pogledate sliku desno, lako uočavate da noge i pod grade pravokutnik pa su butine paralelne s podom. Ruke formiraju oblik slova V, a spajanjem s dužinom paralelnom s podom dobiva se trokut. Moglo bi se reći da je tijelo osnosimetrično s obzirom na pravac okomit na pod. Također bismo mogli promatrati i mjeriti veličine kutova na slici.

Osim uočavanja kutova i geometrijskih likova na gornjoj slici, pokušajte riješiti sljedeće zadatke. Podatke za rješavanje možete naći u samome članku.

1. S koliko je godina umro francuski plesač i koreograf Jean-Georges Noverre?
2. Takt valcera izrazi u decimalnom obliku.
3. Prije koliko je godina na Bečkome kongresu valcer postigao međunarodni uspjeh?
4. Koji se ples prije pojavio: valcer ili tango?
5. Može li se takt tanga izraziti u obliku neskrativog razlomka? Ako može, pokaži kako.
6. Prije koliko se godina pojavio foxtrot?
7. Predstavlja li takt foxtrota neki prirodan broj?
8. Je li godina pojavljivanja salse djeljiva brojem 3?
9. Kad je samba stekla najveću popularnost u Europi i SAD-u? Može li se taj broj rastaviti na proste faktore? Ako može, pokaži postupak.
10. Koliko se taktova može otplesati u dva sata plesom cha-cha-cha?

Literatura:

1. <https://www.profil-klett.hr/29-4-2021-svjetski-dan-plesa>
2. <https://www.britannica.com/art/dance>
3. M. Bibić (2019.): *Ples (završni rad)*, <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu%3A3949/datastream/PDF/view>.

Ilustracije:

1. www.pixabay.com

